

nutí závažných, ba žalovaný může již před prvním rokem činiti přípravným podáním návrhy v § 229 c. ř. s. připuštěné. Podobně o návrhu na povolení změny žaloby budiž ihned jednáno a rozhodnuto. K nedostatku procesní způsobilosti neb nedostatku oprávnění k zastupování musí soud v každém stadiu procesním již z moci úřední přihlížeti (§ 6 odst. 1 c. ř. s.). Lze-li nedostatek takový odstraniti, může i soudce první rok řídicí učiniti opatření ve smyslu § 6 odst. 2 c. ř. s. (sc. dáti rozkazy k odstranění nedostatků vhodné a stanoviti přiměřenou lhůtu k jich splnění), aniž by si musil vyžádati usnesení senátu. Podobně možno zavésti z moci úřední o nedostatecích takových šetření a dle výsledku tohoto řízení po případě usnesením zastaviti.

d) Jeví-li se dle výsledků prvního roku potřeba naříditi ústní přelíčení, nařídí soudce první rok řídicí žalovanému usnesením, by podal v určité lhůtě (jež čtyry neděle přesahovati nesmí) odpověď na žalobu. Proti tomuto usnesení je samostatný prostředek opravný vyloučen (§ 243 c. ř. s.).

Dodati sluší, že předpisy o prvním roku platí též pro řízení o žalobách navzájem, žalobách zmatečných a žalobách o obnovu řízení (V. díl c. ř. s.), pokud žaloby ty podávají se u soudů sborových.

B. Řízení před soudy okresními (III. díl c. ř. s.).

V řízení tomto může sice býti nařízen první rok ve smyslu § 239 c. ř. s. (ve kterémžto případě platí rovněž předpisy shora v odst. A uvedené), avšak z pravidla již první rok slouží k předsevzetí ústního přelíčení (§ 440 c. ř. s.). První rok ve smyslu § 239 odporoučí se zejména při soudech s větší agendou, by oddělily a rychle ukončily se případy, kde lze věc beze sporu vyřídit. Upustiti sluší však od prvního roku v tomto smyslu, když je to pro stranu spojeno s obětí k soudu se dostaviti (na př. pro značnou vzdálenost jejího bydliště od místa soudu a pod.). Námitku nepřislušnosti prorogací odstranitelné vznésti nutno při prvním roku, je-li již tento určen k ústnímu přelíčení, před vpuštěním se do jednání o věci hlavní, ježto by jinak nastala prorogace (prorogatio fori) (§ 441 ve spojení s § 240 odst. 2 c. ř. s.) (viz čl. Příslušnost soudní).

Roky (Stání).

A. Řízení civilní sporné.

I. Pojem.

Roky jsou úkony procesní, které v den a hodinu soudem určenou se předseberou zpravidla v soudní budově za intervence soudu.

II. Kládení roků.

1. Roky kladou se zpravidla k návrhu stran (§ 130 c. ř. s.).

2. Z moci úřední kladou se roky v případech §§ 61, 128, 136, 150, 157, 181, 185, 194, 200, 254, 256, 260, 278, 281, 288, 329, 351, 352, 379, 402, 412, 440, 450, 479, 487, 488, 489, 492, 496, 511, 539, 540, 541, 542, 554, 550, 589 a 601 c. ř. s.

3. K návrhu stran neb z moci úřední kladou se roky v případech §§ 139, 152, 191, 261, 368, 371, 509 a 546 c. ř. s.

4. Co se týče místa, odbývají se roky zpravidla v budově soudní, pokud c. ř. s. něco jiného nestanoví. Roky k ústnímu jednání mohou býti odbývány na místě samém mimo budovu soudní, pokud lze jednání na tomto místě snáze provésti (na př. soudní ohledání § 368 c. ř. s.), neb pokud se tím náklad zmenší (na př. výslech svědka z důvodu § 328

č. 3 c. ř. s.). Vůbec lze roky, jakož i jiné úkony soudcovské předsevzítí mimo budovu soudní jen v těch případech, kde to zákon předpisuje neb povaha věci žádá neb kde je to ku značnému prospěchu věci neb stran neb konečně jsou-li tu dostatečné důvody věcné. Roky, jakož i jiné úkony lze předsevzítí mimo budovu soudní z usnesení senátu, jinak (zejména při soudech okresních) třeba svolení přednosta soudu, který o to pečuj, by úkony soudcovské mimo budovu soudní byly předsevzaty (vyjmouc případy v zákoně samém předepsané) jen tehda, když je to nejvyš nutným a účelným (§ 95 jedn. ř. z 5. května 1897 č. 112 ř. z.).

5. Co se týče dne, na který roky klásti dlužno, určuje c. ř. s., že v neděli a na hod boží vánoční (25. prosince) nesmí býti roky odbývány, na jiný svátek lze roky klásti, jen když je nebezpečí v prodlení (§ 221 c. ř. s.). Které dny pokládati sluší za svátky smyslu c. ř. s., ustanovuje § 44 jedn. ř., který rozeznává svátky obecné a svátky místní, t. j. dny, kdy v místě soudu dle dávného obyčeje obchodní ruch umlká. Tyto svátky zjistí a vyhlásí president vrchního soudu pro jednotlivé části svého obvodu (§ 221 c. ř. s., 44 jedn. ř.). Po dobu soudních prázdnin odbývají se roky jen ve věcech feriálních (§§ 224, 223 c. ř. s.). Soudní prázdniny trvají 6 neděl a počínají u všech soudů 15. červencem a končí 25. srpnem (§ 47 jedn. ř.). Věci feriální vypočítává § 224 c. ř. s. Viz čl. Prázdniny soudní.

6. První rok k ústnímu jednání budiž položen se zřetelem na dobu k doručení žaloby potřebnou tak, by mezi doručením žaloby a rokem bylo asi 14 dní. Na dobu přiměřeně delší budiž rok položen, není-li bydliště žalovaného známo; v případech nutných může však k návrhu býti zmíněná doba 14denní zkrácena a sice po případě až na 24 hodin předpokládajíc však, že žalovaný bydlí v místě soudu, aneb že tam v době krátké doraziti může (§ 231 c. ř. s.).

7. Rok k ústnímu přelíčení budiž položen tak, by stranám od doručení obsylky vybývalo aspoň 8 dní ku přípravě pro ústní přelíčení (§ 257 odst. 1 c. ř. s.). V řízení před soudy okresními může býti rok k ústnímu jednání v případech nutných, zejména při žalobách pro rušenou držbu položen na týž den, kterého žaloba byla u soudu podána (§ 436 c. ř. s.), při tom budiž vždy zřetel vzat k naléhavosti vyřízení (§ 455 c. ř. s.).

8. Byly-li v čas podány námitky proti platebnímu rozkazu v řízení rozkazním neb proti platebnímu nebo zjišťovacímu rozkazu v řízení směnečném, budiž bez opětovného návrhu žalobcova položen rok k ústnímu přelíčení na dobu pokud možná krátkou (§§ 552, 559 c. ř. s.), ač možno v takovém případě, jsou-li zde ovšem zákonné podmínky, zavést k návrhu řízení přípravné (§§ 244—246 c. ř. s.).

9. V řízení nájemním budiž při kladení roku prvního neb snad i dalších roků k nutnosti zvláště přihlíženo (§ 571 c. ř. s.).

10. Rok k ústnímu jednání odvolacímu budiž předsedou senátu odvolacího tak položen, by mezi doručením obsylky stranám a rokem bylo asi 14 dní. V nutných případech lze i tuto dobu zkrátiti (§ 480 c. ř. s.).

11. Co se týče hodiny, na kterou rok jest klásti, platí zásada, že rok je zmeškán, když strana nedostaví se k němu v hodinu určenou, když strana není přítomnou při vyvolání věci (§ 133 c. ř. s.). Tímto předpisem zrušena je t. zv. hodina čekací, kterou vládní předloha v § 144

ustanovením »rok je zmeškán, když strana nedostaví se během hodiny po době, na kterou rok je položen« chtěla ponechat. V zájmu stran ustanovuje § 116 jedn. ř., že v případech, kde lidé z venkova dostaviti se mají k roku, má býti hodina roku položena se zřetelem na dobu příjezdu příslušných vlaků, lodí neb pošty a že dále má býti, pokud jde o osoby ze vzdálenějších obcí, položen rok zejména v zimě na takovou dobu denní, by osoby tyto ještě před setměním domů doraziti mohly.

III. Obeslání stran k roku.

Strana, která žádala za položení roku, vyrozumí se o roku rubrikou, druhá strana pak stejnopisem podání neb opisu protokolu vyhotovením obsýlky opatřeným. Klade-li se rok z moci úřední, vyrozumí se obě strany rubrikami.

1. Ve sporech, kde platí zásada nuceného zastupování advokátem, musí první obsýlka k ústnímu jednání obsahovati, pokud se advokátu již snad zřízenému nedoručuje, vyzvání, by v čas advokát co zástupce byl zřízen, a musí v ní stranám býti oznámeno, že dle zákona nezřízení advokáta je zmeškáním roku, s kterým zákon stejné účinky jako s tímto spojuje.

2. K rokům, jež položeny byly v soudních rozhodnutích ústně prohlášených, obešlou se strany zvláště jen tehdá, když nebyly ani strany ani jich zástupci neb zmocněnci při prohlášení přítomni (§ 131 c. ř. s.).

2. Vztahuje-li se účinek rozsudku dle povahy sporného poměru právního neb dle zákonného předpisu na všechny spolčníky ve sporu, buďtež ke každému roku, jenž se klade k návrhu některého spolčníka ve sporu neb k návrhu odpůrce, obeslání kromě osob jinak zúčastněných též všichni spolčníci ve sporu a sice i tehdá, když zmeškali stání dřívější v téže právní věci odbývané (§ 15 c. ř. s.).

4. To platí i o obeslání vedlejšího intervenienta, pokud má dle § 20 c. ř. s. postavení spolčníka ve sporu (§ 14).

IV. Průběh roku (viz čl. Přelíčení ústní).

V. Zmeškání roku a jeho následky.

1. Rok je zmeškán, když strana v určitou dobu se nedostaví neb sice se dostaví, avšak přes vyzvání soudce neprojednává aneb se po vyvolání věci opět vzdálí.

2. Rok je zmeškán, když ve sporech, kde platí zásada nuceného zastupování advokáty, strana se dostaví bez advokáta (§ 133 c. ř. s.) (viz čl. Promeškání).

3. Nedostaví-li se k roku položenému k ústnímu jednání žádná strana, má to v zápětí, pokud nedostavení se takové není dle předpisů c. ř. s. na závadu dalšímu postupu sporu, klid řízení (§ 170 c. ř. s.) (viz čl. Přerušeni a klid řízení). Nastal-li klid, poněvadž se strany nedostavily k prvnímu roku (§ 239 c. ř. s.), musí při opětném zahájení řízení nový první rok znova býti položen (dobrozdání nejvyššího soudu).

4. Zmešká-li žalobce neb žalovaný první rok, pokládá se skutkové přednesení dostavivší se strany, pokud není vyvráceno důkazy po ruce jsoucími, za pravdivé a budiž na tomto základě k návrhu strany se dostavivší rozhodnuto o prosbě žalobní rozsudkem pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.). Rozsudek pro zmeškání vynáší tu předseda senátu neb soudce, jemuž odbývání prvního roku bylo nařízeno (§ 397 c. ř. s.).

5. Nepodá-li žalovaný v čas odpověď na žalobu a byl-li k návrhu žalobce položen rok k ústnímu přelíčení (§ 398 c. ř. s.), má nedostavení

se žalobce k tomuto roku v zápětí klid řízení. Dostavivší se snad žalovaný nemůže žádati ani za vynesení rozsudku pro zmeškání ani za odročení roku k pokračování ve věci hlavní (§ 398 c. ř. s.).

6. Byla-li odpověď v čas podána a rok k ústnímu přelíčení položen, a nedostaví-li se jedna neb druhá strana k tomuto neb k pozdějšímu snad roku, může strana dostavivší se žádati za vynesení rozsudku (§ 399 c. ř. s.).

7. Předpisy §§ 396—399 c. ř. s. platí i tehdá, když byla strana pro neslušné chování ze síně vzdálena (§ 400 c. ř. s.).

8. V řízení před soudy okresními budiž proti straně, která zmešká rok na základě žaloby položený, vyneseno k návrhu rozsudek pro zmeškání dle § 396 c. ř. s., byť i tento první rok byl již určen k přelíčení (§ 442 c. ř. s.).

9. Svědku, který byv řádně obeslán nedostaví se k roku k jeho výslechu určenému, nemaje dostatečného důvodu omluvního, budiž usnesením uloženo nahraditi náklady vzniklé jeho nedostavením se, mimo to budiž svědek s pohrožením pořádkové pokuty opětně obeslán. Nedostaví-li se opětně, budiž pokuta v mezích zákonných zdvojnásobněna a zároveň nařízeno nucené předvedení svědka (§ 333 c. ř. s.).

10. Nedostaví-li se znalec k roku k provedení důkazu nařízenému, nemaje dostatečné omluvy, budiž mu usnesením uložena náhrada nákladů způsobených jeho nedostavením se; mimo to budiž mu uložena pokuta pořádková (§ 354 c. ř. s. ve spojení s § 333).

11. Nedostavením se jedné nebo druhé strany k roku nařízenému k jejímu přisežnému výslechu dle § 375 c. ř. s. nezmaří se výslech přítomného odpůrce. Avšak stranu nelze donutiti, by se dostavila k takovému roku (§ 380 c. ř. s.).

VI. O d r o č e n í.

1. Roky mohou býti odročeny jen soudcovským rozhodnutím; rok odročí se k návrhu neb z moci úřední:

a) když se jedna neb obě strany nemohou v čas dostaviti, nemohou jednati neb v jednání pokračovati pro nepřekonatelnou neb velmi závažnou překážku a zejména, když by strana bez odročení škodu nenahraditelnou utrpěla;

b) když pro jinaké neodkladné úřední jednání neb z jinakých důležitých důvodů nemůže jednati neb v jednání pokračovati;

c) je-li nařízeno provádění důkazu, jež nemůže soud procesní ihned předsevzítí, jež však je důležité pro další jednání aneb třeba k pokračování a provedení jednání zjednati listiny, věci přezvědčné neb předměty ohledání;

d) nelze-li jinak jednání při roku položeném ke konci přivésti, ač tu není žádná z prv zmíněných překážek (§ 134 c. ř. s.). Důvody, pro které lze rok odročiti, jsou vypočteny v § 134 c. ř. s. taxative, nikoliv demonstrativně (srj. §§ 204, 517 č. 3 c. ř. s.).

2. Návrh na odročení roku budiž v případě § 134 ad *a* c. ř. s. i tehdá, když byl učiněn v souhlase obou stran, ospravedlněn uvedením okolností, jež brání dostavení se k jednání neb pokračování v jednání. Okolností uvedené k odůvodnění návrhu budtež soudu, žádá li za to, osvědčeny. Neodůvodní-li se návrh dostatečně, budiž zamítnut (§ 135 c. ř. s.).

3. Návrh na odročení roku vznésti lze při roku nebo před počtím roku. V onom případě budiž o návrhu bez odkladu po slyšení přítomného odpůrce usnesením rozhodnuto a bylo-li odročení odepřeno, budiž ihned v jednání počato aneb v něm pokračováno. O návrzích na odročení roku učiněných před rokem platí obdobně předpisy § 128 c. ř. s. (§ 136 c. ř. s.); může totiž o takovém návrhu býti rozhodnuto bez předchozího ústního jednání; před povolením opětného odročení budiž slyšen odpůrce, ač nepodaly-li obě strany návrh ten (analogie § 128 c. ř. s.). Zamítl-li soud souhlasný návrh stran na odročení a zdráhají-li se strany jednati neb v jednání pokračovati, nastane klid řízení (§§ 133, 170 c. ř. s., 137 jedn. ř.). Útraty roku nesou pak obě strany rovným dílem (§ 42 c. ř. s.).

4. Odročí-li se rok, budiž, pokud možná, ihned ústně prohlášen den a hodina nového roku, není-li to možno, vyrozumí se strany rubrikou. To platí zejména i tehdá, byl-li rok odročen za účelem provedení důkazu (§ 147 c. ř. s.).

5. Nenastala-li změna ve složení soudu a je-li třeba opětného jednání, podá, byl-li rok odročen, soudce neb předseda senátu, před nímž jednání se odbývá, při pozdějším roku podstatné výsledky dřívějšího ústního jednání na základě jednacího protokolu a spisů sporných, k nimž přihlížeti sluší, načež se ihned pokračuje v přerušném jednání (§ 138 c. ř. s.).

6. Prvnímu odročení roku nelze opravným prostředkem odporovati, pokud povolené odročení nepřevyšuje dobu 4 neděl (§ 141 c. ř. s.).

7. Straně, která dala příčinu k odročení roku, budiž k návrhu odpůrce uloženo nahraditi náklady tím způsobené v obnosu soudem určeném. Náhradu těchto útrat nelze ani tehdá žádati, když byl odpůrce ve věci hlavní odsouzen k náhradě útrat soudních. Byl-li takový návrh na náhradu útrat učiněn při roku, budiž o něm hned po slyšení odpůrce rozhodnuto. Byl-li rok zmařen nedostavením se obou stran, nahradí útraty tím vzniklé každá strana z polovice (§ 142 c. ř. s.).

8. Práva příslušející dle 3. titulu 2. oddílu 2. dílu c. ř. s. soudu neb předsedovi senátu přísluší i soudci k příkazu činnému neb dožádanému ohledně roků jím položených (§ 143 c. ř. s.).

VII. P r v n í r o k o ž a l o b ě (viz čl. Rok první).

B. Ř í z e n í e x e k u č n í.

1. I v řízení exekučním platí, pokud řád exekuční něco jiného neustanovuje, povšechné předpisy c. ř. s. o stranách, řízení a ústním jednání, důkazu, dokazování, jednotlivých průvodech, soudcovských usneseních a o opravném prostředku rekursu (§ 78 ex. ř.). Tato povšechná zásada platí i pro kladení, odbývání a odročování roků.

2. Z v l á š t n í p ř e d p i s y o r o c í c h j s o u d l e e x . ř . t y t o :

a) Soud činí svá rozhodnutí a opatření v exekučním řízení, pokud nic jiného exekuční řád nestanoví, bez předchozího ústního jednání (§ 55 odst. 1 ex. ř.).

b) Soud může i před usneseními, jichž zákon nežádá, za účelem zjištění závažných skutečností naříditi ústní (neb písemní) slyšení jedné neb obou stran neb jinakých účastníků (§ 55 ex. ř.).

c) Bylo-li dle předpisů ex. ř. nařízeno ústní jednání neb slyšení účastníků, není nedostavení se osob k jednání neb k výslechu řádně obeslaných na závadu jednání nebo pokračování v jednání neb soudním usnesením.

d) Má-li býti vzat za základ jednání neb výsledku návrh účastníky učiněný, pokládá se za to, pokud zákon něco jiného nestanoví, že osoby, které, ač řádně byly obeslány, se nedostavily, s návrhem tím souhlasí. Podstatný obsah návrhu a právní následky nedostavení se budtež v obsýlce udány (§ 56 ex. ř.).

e) Návrhy, připomenutí a námitky, k jichž přednesení je rok určen, nemohou osoby, jež se k němu nedostavily, dodatečně přednésti. Totéž platí i o zmeškání roku, při němž mohl odpor býti vznesen.

f) O d r o c e n í r o k u, nařízeného k ústnímu jednání, k výsledku stran neb jinakých účastníků, k přednesení návrhů, připamatování a námitek, nevyrozumí se osoby, jež, ač náležitě byly obeslány, se k prvému roku nedostavily (§ 57 ex. ř.).

g) Ústní jednání v řízení exekučním veřejným není.

C. Řízení civilní nesporné.

Roky v řízení ve věcech nesporných nejsou četny a předmětem jich je zřídka vlastní ústní projednávání. Většinou jedná se zde o výslech oběslaných stran, svědků a znalců neb o předsevzetí soudních úkonů úředních. Ježto je jen málo zvláštních předpisů o kladení, odbyvání a odrocování roků v řízení nesporném, platí o tom povšechně předpisy c. ř. s.

D. Řízení konkursní.

Nejdůležitější jsou roky nařízené k volbě správce konkursní podstaty, výboru věřitelského, k jednáním věřitelů, k likvidaci ohlášených pohledávek a k uzavření nuceného narovnání (viz čl. Konkurs).

E. Řízení trestní důchodkové.

I důchodkový zákon trestní zmiňuje se často o rocích. Pojem »rok« znamená však zde zpravidla řízení s obviněným neb s ručitelem, dále i řízení, k nimž obesláni jsou znalci neb svědci, tak zejména jednají §§ 616 a 617 tr. z. důch. o rocích položených následkem podmíněného resp. nepodmíněného obeslání obviněného, § 722 tr. z. důch. jedná o rocích k výsledku znalců a vyrozumění obviněného o tom, § 783 tr. z. důch. jedná o položení roku, když pobyt ručitelův je neznám, neb když se tento zdržuje mimo obvod státního území a j. Bližší viz v příslušných člancích zvláštních.

Roty černé.

I. Pojem.

Černé rotý jsou zorganizovaná spojení tří nebo více osob v úmyslu, aby mohly sjednocenou činností provozovati podlounní obchod nebo jednati za účelem podporování, dopravování, usnadňování neb ukrývání podlounního obchodu anebo konečně páchatí jednotlivé neurčité ještě přestupky řečeného způsobu. Utvoření černé rotý není ani důchodkovým přestupkem samo o sobě jako založení společnosti podlounnické, ani kvalifikační okolností jako sročení dle §§ 226 a 272 tr. z. důch., tvoříť toliko zvláštní způsoby pachatelství a spoluviny. Trestní zákon důchodkový zařadil tudíž černou rotu do 5. hlavy, která jedná »o přičítání některých druhů viny a účastenství«.

II. Členové černé rotý.

1. Návodci, náčelníky a původci černé rotý jsou:

a) ti, kdož takové spojení založili a ti, kteří podniky rotý řídí, byť by i spolu neúčinkovali ani před, ani při, ani po provedení umluvených přestupků (§ 179 tr. z. důch.);